

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Tobias pudicæ sobrietatis amantissimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

4. Ebrietatē
crumena,
valerudi-
ni, famā
nocuē-
tum infer-
maximum:
Prov. c. 21.
vers. 17.
Agg. c. 1.
vers. 6.

IV. Crumena, Valerudini, Famā nocuēmentum in-
fert maximum Ebrietatē. Crumena. Locupletissimus tes-
tis Salomon: *Qui diligit epulas, in egestate erit; qui
amat vinum & pinguis, non ditabitur.* Homo bibulus pec-
cunias suas perforat, & facculū commendat. Quod Ag-
gæus vates dixit: *Qui merces congregavit, misit eas in saccu-
lum pertusum.* Quam multi uxore ac liberis elurientibus,
ipsi in tabernis potant, & lucellum omne gulā profun-
dā obliquiunt. Hoc forsus est nummos in facculum
pertusum mittere. At ego, inquis, gratis bibo; aliis me
adjungo. Sed illi alii, num & ipsi gratis bibunt? Non
raro dominis suis furantur, aut suis familiis, ut dixi, sub-
trahunt. Cum morbus, aut senectus adest, nummariū
omne præsidiū deest. Miseri, ter miseri, nisi ope alienā
subleventur. Crumenas exhaurit Ebrietas. Sed & Va-
lerudinem hoc idem vitium rapit. Res certissima Siraci-
dæ oraculo: *Propter crapulam multi obierunt, quicquid ab-
stinens est, adjiciet vitam.* Quot millia singulis hebdoma-
dibus hoc fati genere cadunt & tumulo mergunt, an-
te toties perferri vino? Plinius secundus ebrietati, & ebriis
iure merito insensibilis: *Solem orientem, inquit, non vi-
dent, ac minus diū vivunt. Hinc pallor & gena pendula, oculo-
rum ulcera, tremula manus, effundentes plena vasa, & quæ
sunt pœna præsens furiales somni, & inquietæ nocturna, præmiū-
que summum ebrietatis libido portentosa, ac jucundum nefas.*
Postea die ex ore halitus fœdi, ac ferè verum omnium oblivio
morsque memoria. Rapere se ita vitam prædicant, cum priore
diem semper perdant, ino verò & venientem. Quod addit
verissimum: *Nulla in parte mundi cessat ebrietas. Nam &
hac necessitas vitium comitatur, ut bibendi consuetudo augeat
aviditatem. Quanto plus biberint, tanto plus sitiunt.* Ebrieta-
tem non minus Seneca detestatus: *Adjice, inquit, illam
ignorationem sui, dubia & parum explanata verba, incertos
oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, cæca ipsa mobi-
lia, velut aliquo turbine circumagente totam doctrinam, stoma-
chi tormenta cum effervescent merum, ac viscerum ipsa distendit.*
Quid cum somno vitatur, & quæ ebrietatē sinit, cruditas facta
est. Inde pallor & nervorum vino madentium tremor, & mi-
serabilior ex cruditatibus, quàm ex fame macies: inde incerti
labantium pedes, & semper qualis in ipsa ebrietate titubatio:
inde in totam eorum humor admissus, distensusque venter, dum
male assuescit plus capere, quàm poterat: inde suffragio lurida
bilis, & decolor vultus, cæbesque in se putrescentium, & retortii
dignitatis obrutescentibus, nervorum sine sensu jacentium
torpor, aut palpitatio sine intermissione vibrantium. Quid capi-
tis vertigines dicam? quid oculorum, auriumque tormenta,
& cerebri assuans verminationes, & omnia, per quæ exoneramur,
internis ulceribus affecta? Innumerabilia præterea fe-
brium genera, aliarum impetu savientium, aliarum tenui peste
repentium, aliarum cum horrore, & multâ membrorum qua-
satione venientium? Quid alios referam innumerabiles morbos,
supplicia luxurie? Alexandrum Macedonem tot itinera,
tot prælia, tot hiemes, per quas, victâ temporum, locu-
rumque difficultate, transferat, tot flumina ex ignoto
cadentia, tot maria tutum dânerunt, intemperantia
bibendi, & ille Herculeus ac fatalis sciphus condidit.
Hunc Athenæo teste, bis exhaustis, & condidit; aliquot
dies decubuit, & obiit. Augustinus in ebrietatem &
ebrios læpius exandescens: *ô ebrietatē, ait, nunquid non
cuncta membra debilitas, nunquid non mortem acceleras? Et
valerudinem & vitam rapit ebrietatē. Nec fama patit,
quam inficit & extinguit. Grande mirum, nemo se con-
temni patitur, & tamen homine potulento contempti-
bilior nemo est. Quoties sermones isti obambulant?
Bonus homo, vir bonus, bonus dominus, sed cum ebrius
est, stultus, infans, amator sordidus, obscœnus, prodi-
gus, tyrannus, turpissimus homo est, in quem Plauti-
num illud ex asse conveniat: Neque perjuri, neque
pejor alter usquam est gentium, neque tam luteus, ne-
que tam cœno pollutus, quàm herus meus est. Ita laus
omnis perit, quisquis sit. Si de belli luce cetera corda-*

Valerudini,
Ecl. c. 37.
vers. 34.

Plin. lib. 14.
Natur. hist.
cap. 22.

Senec. ep. 95.
mibi p. 529.
post med.

Athen lib. 1.
Dymosophn.
c. 12.
Aug. 10. 10.
serm. 31. ad
fratres in
eremo, mibi
pag. 731.
Fama.
Homine
potulento
contem-
pibilior
nemo est.

A to, & qui sese præclare gesserit, sit fermo, si ejus enco-
miis addatur, Bibit, jam omnia conciderunt encomia. Si
de famulo aulico fiat mentio, dicaturque sedulus, com-
mis, urbanus, intelligens, doctus: si tamen adjiciatur,
Bibit, jam elogium omne evanuit; ac nemine magis fit,
nec a suis dominis, tanquam homo minime frugi, ama-
tur. Profectò notam nimis luculentam gerit inultam,
hac maculâ quisquis affectus est. Lauda, quantum velis,
si addis: At bibulus est, jam laudem omnem corrupisti.
Homo potulentus & calicum traho, pluribus necessa-
riò vitii obnoxius. Ebrietatē nusquam incedit sola; ca-
tervum tunc trahit scelesti agminis, quod jam dice-
mus.

§. III.

V. Vitiū omnium mater, & causa Ebrietatē. s. Ebrietatē
Effatum hoc Augustinus testimoniis clarissi-
mis firmans: *Ebrietatē, inquit, malorum mater, omnis luxu-
ria foror.* Sed non opus hic testibus; res ipsa loquitur.
Annæus, quem dixi, philosophus verissimè pronuntia-
vit: *Omne vitium ebrietatē incendit, & deregat. Obsistentem ma-
litiæ conatibus verecundiam removet. Plures enim pudore pec-
candi, quàm bonâ voluntate prohibitis abstinent. Vbi possidit
animam nimia vis vini, quidquid mali latebat, emergit. Tunc
libidinosus cupiditatibus suis, quantum petierint, sine dilatione
permittit, tunc impudicus morbum proficitur ac publicat, tunc
petulans non linguam, non manum continet. Crescit insolenti
superbia, crudelitas savor, malignitas livido: omne vitium dere-
gitur & prodit. Cogita quas clades ediderit publica ebrietatē.
Hac acerrimas gentes, bellicosasque hostibus tradidit, hac mul-
torum amorum pertinaci bello defensa mentia pascificis; hac
invictæ acie, mero domuit. Non est animus in suâ potestate, Animus
ebrietatē devinctus. Quemadmodum musto dolia ipsa rumpun-
tur, & omne, quod in imo jacet, in summam partem vis caloris
ejectat: sic vino exastuante, quidquid in imo jacet aditum, sua po-
testate effertur & prodit in medium. Onerati mero, quemadmodum stercus
non continent cibum, vino redundante, ita ne secretum quidem, Secretum
quod suum alienumque est, pariter effundunt. Quæ autem glo-
ria est (ô Christiani) multum vini capere? Cum penes te pal-
ma fuerit, & propinationes tuas strati somno ac vomitante
recusaverint, cum superstes toti convivio fueris, cum omnes vici-
ceris virtute magnificâ, & nemo meri tam capax fuerit; vinci-
ceris à dolio. M. Antonium, magnū virum, & ingenium nobili-
que alia res perdidit, & in exteros mores ac vitia trajecit, quàm
ebrietatē? Hæc illum res hostem republicæ, hac hostibus suis im-
parem reddidit, hæc crudeliter fecit. Ferè violentiam sequi-
tur crudelitas, violatur enim, exasperaturque sancta mentis.
Ebrietatē omnium vitiū fecunda patens. Hoc ipsū
Plinius deplorans: *Tanto labore, inquit, & impendio
constat, quod hominis mentem muret, ac furorem gi-
gnat, millibus scelorum viis deditis tantâ dulcedine, ut
magna pars non aliud vitæ præmiū intelligat. Jam ve-
rò quæ vasa adulteriis celata? tanquam per se parum
doceat libidines temulentia. Ita vitia ex libidine hau-
riuntur, atque etiam præmio invitatur ebrietatē. Tunc
avidus matronam oculi licentur, tunc animi secreta pro-
feruntur; alii mortifera loquuntur, redituraque per ju-
gulum voces non continent, quàm multis ita interem-
ptis. Sed estis sileant hi testes, unus Bernardus loco mille
testium: *Ebrietatē, inquit, corpus debilitat, animam illaqueat.*
Ebrietatē generat perturbationem mentis, ebrietatē auget furo-
rem cordis, ebrietatē nutrit flammam fornicationis. Ebrietatē
ter homicidia, & adulteria, & fornicationes reputatur.**

Interrogat Christus à malo dæmone infestum:
Quod tibi nomen est? Cui promptè dæmon: *Legio, inquit, Marti c. p.
mibi nomen est, quia multi sumus.* Idem de se dixit Ebrie-
tas: *Mihi nomen est Legio, innumeros mecum traho
comites; omne vitiū agmen me unam comitatur.*
Hominem cetera non malum dæmon importavit
mis, ut solet, illecebris obrundens: Aut vicini conjugem,
ajebat, in tuos amores pertrahe, aut ipsum occide,
aut

Aug. de civ. d. 1. c. 10. pag. 151.
Bernard. lib. de moribus viciis lib. 1. c. 1. pag. 151.
M. Antonium.
E. Ebrietatē.
L. d. 1. c. 10. pag. 151.
Aug. de civ. d. 1. c. 10. pag. 151.

aut eliamscule bibe, ac vino te ad jucundam ebrietatem merge; nec enim à me quietem impetrabis ullam, dum aliquid horum audeas. Diutissime restitit illecebroso serpenti religiosus homo. Tandem ebrietati, malo dulci succumbens, & feminam corruptit, & feminam maritum sustulit, scelerato profusus compendio. Sed isto magis tragicum è cathedrâ singulari oratione percensuit Augustinus. Atque ut omnes id probè caperent, univertum urbis Hipponis populum in concionem ad hoc unum audiendum cogi voluit. Hæc præsul sanctissimus pro suggestu dixit: *Ecce Cyrillus civis vester filium habebat, ut nostis, unicum, quem perditè diligebat, & idcirco à vitiiis minimè coërebat. Filius hæc patris indulgentiâ pessimè usus, ruebatur in omne genus scelerum. Iam nota vobis recito. Sed non refert, recentissime facta publicè narrare non erubescit, ut sit in omnem vitam, quod vos à vitiiis, ab ebrietate absterreat. Ille ipse Cyrilli filius hac ipsâ die de vino ebrius matrem gravidam nequiter oppressit, patrem occidit, unam sororum vitare voluit, duas mortifere vulneravit. Hæc ebrietatis pulchra sunt stragemata. O Ebrietas verè omnium malorum mater!*

Hic quadrigis albis diabolus invehitur, & triumphat, ubi hominem ad crebriorem Ebrietatem tot scelerum epitomen adegerit. Quod Ambrosius sapienter advertens: *Diversa, inquit, singulis peccatoribus mala eveniunt, temulentis omnia. Hoc certum: Qui sacrificat Baccho, sacrificat & Veneri: Et quæso, estne in Orbe, aut fuisse aliquis obnoxiosus temulentia, qui obnoxiosus non effect luxuria? Vinolentia & luxuria pari plerumque passu incedunt, fororis sibi conjunctissimæ. Apertissimè Salomon: *Lucrisio a res vinum, & tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens.* Plato epistolâ, quam ad Dionis propinquos dedit: *In vitâ parum sobria, inquit, nemo unquam sapiens, multò minus moderatus: addo, multò minus castus efficitur.* Castus & Ebriosus, niger cygnus, corvus candidus. Idcirco Paulus monitor fidelissimus: *Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria. Crapula impudicitiam, fordes, omnis generis spurciciam secum vehit.* Quod Hieronymus candidè, ac nervosè adstruens: *Vbiunque, ait, saturitas & ebrietas, ibi libido dominatur. Nunquam ego ebrium putabo castum, qui est vino consopitus dormiverit, tamen potuit peccare per vinum. Venter mero æstuans desumat in libidinem. Dicat quisque, quod vult, ego loquor conscientiam meam: Scio mihi abstinentiam & nocuisse intermissam, & profuisse reperitam.* Heu Lothum, non vicit Sodoma, sed vicerunt vina. Omnia vitia Ebrietas incendit, omnium primò luxuriam; deinde rixas, altercationes, discordias, pugnas, cædes. Hinc Bromio rectè appinguntur cornua. Alciati metrum est:*

Tympana non manibus, capiti non cornua desunt.

Quod Salomon luculenter exprimens: *Cui va, inquit, cuius patri va? cui rixa? cui fovea? cui sine causâ vulnera? cui suffusio oculorum? Nōne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis? Ne intuearis vinum, quando flavescit, cum splenderit in vitro color ejus: ingreditur blandè, sed in novissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet.* Hoc ipsum Augustinus contentissimè crebrius inculcans: *Majora, inquit, pocula providentur, certâ bibendi lege contenditur, qui poterit vincere, laudem meretur ex crimine. Inde lites & rixæ nascuntur, inde diversis & horrendis salutationibus membra torquentur: inde adulteria & nonnunquam homicidia perpetrantur. Et quoties nimium potum accipiunt, tanquam in paralyin resoluti, suis pedibus ambulare non possunt. Hinc oculorum caligo, vertigo, fatigatio & dolor capitis, suffusio vultûs, membrorum omnium tremor, anima ac mentis stupor. In talibus impletur, quod scriptum est: Cui va, cui iræ, cui rixæ? &c. Nōne his, qui morantur in vino, & eis, qui investigant, ubi potus sunt, & student calicibus epotandis.*

§. IV.

EBrietas vitium est inter omnia omnino vitia periculosissimum. Atque hoc huic uni vitio

Tom. II.

proprium est, in periculum certum ac inevitabile mortis æternæ conjicere. In aliorum vitiorum usu, cum mors adest, ingemiscimus, & de noxis dolemus: homo ebrius nec pœnitentiæ, nec sacramentorum capax, nihil ad Deum suspitii mittit, nihil doloris de peccatis concipit. Truncus est, saxum est, rationis jam expertus veluti brutum animal est. Quam autem ista sunt frequentia? Grave dines & distillationes subitæ, apoplexia, & nervorum sideratio, lapsus ex equo, aut curru, præcipitium per scaldas, repentina vulnera, ænearium fistularum glandes, mors præproperea, subitanea. Quid hæc faciat ebrius? Ad Deum se vertat, de noxis doleat, veniam poscat: sui & mentis impos est. Hic nulli penitus bonæ sententiæ cogitationi locus. Ita ebrietas letale crimen, licet absint alia omnia, hunc hominem tradit morti, mors eadem moni æternis ignibus torquendum. Hæc vitæ ratio est. Idcirco Christus toties, tam contentè monet: *Videte, vigilate: & orate, nescitis enim, quando tempus sit. Vigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus domûs veniat, serò an mediâ nocte, an galli cantu, an mane, ne cum venerit repenti inveniatis vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate. Quis autem minus vigilat, quis magis dormit, quis magis veterno impio sepultus quam ebrius? Perit, & quidem æternum perit, si repenti veniat Dominus, & inveniat non tantum dormicantem, sed ita mortifere dormientem, ut excitari non possit ad ullam pœnitentiæ vigiliam. Vitiiorum omnium longè periculosissimum Ebrietas. Eam ob causam excitat & hortatur Petrus: *Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit querens, quem devoret. Ad eandem vigilantiam Paulus severissimis minis excitans: Manifesta sunt, inquit, opera carnis &c. homicidia, ebrietates, comestiones, & his similia, qua prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.**

VII. Deus etiam in hoc Orbe gravibus suppliciiis ebrietatem affecit. Jam olim minatus Isaias: *Va, inquit, qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem; tanquam ad perdenda vina geniti, & tanquam illa effandi non possint, nisi per humanum corpus. Atque utinam, ait Augustinus, potum tantummodo perderent, & non etiam ipsi perirent. Lothus Dei amicissimus ab illecebris Sodomæ invictus, & incestum geminum ab ebrietate impulsus est. Noëmus post tot centurias annorum ebrius à suomer filio irritus est. Samson mero gravis, à Dalila hostibus est objectus. Temulentus Holofernes non victoriam tantum & exercitum, sed & caput suum perdidit. Liberi Job dum poculis, & conviviis vacant, ruinâ domûs sepeliuntur. Herodes vino madens Joanni Baptistæ caput auferri jubet. Purpuratus heluo quotidianis epulis saginatus apud inferos sepultus à Lazaro nec guttulam aquæ impetrat. Ultimæ Babyloniorum rex Balthasar, dum convivatur, & mero se onerat, ad parietem manum scribentem cecidit, proximâ nocte & regnum & vitam amittit. Ebrius, jam sui compos factus, hæc tria solum verba sapius expendat, *Mane, dies vitæ tuæ numerati, & decurtati sunt. Tace, appensus in statera, inventus es sobrietatis minus habens. Phares, dividetur regnum tuum; corpus toties vino repletum, vermibus; animus in prædam ceder demoniibus. Ergo, attendite vobis, ne greventur corda vestra crapulâ & ebrietate. Ebrii regnum Dei non possidebunt: Sed quid hic remedi? In verba confertam paucissima.**

§. V.

El & acetum in teatro crucis Christo propinatum sapius expendendum, iis maxime, qui vino solent madere. Et quanta innumerabilium hominum quorum aliquos etiam ipsi novimus, fuit abstinentia, qui vino se nunquam obruerunt. Idem de plurimis aliis affirmare licet: nec iste, neque hic, nec ille, mero se unquam onerat, & ego solus homo spurcus, vini bibulus,

Ejus pro- pietas.

Ebrii vitæ ratio.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Galat. c. 5. vers. 19.

1. Pet. cap. 5. vers. 8.

Aug. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Tertium. lus, & potator sim? 3. Quanti sunt, quibus nec aridus panis in prandium aut cenam est? Tu ergo, qui victu uteris tam comodo, datorem agnosce tuum, & beneficium veras in injuriam datoris & probum? 4. Attende igitur, & vigila, ne per eandem portam diabolus sub vino irrepat, per quam ingreditur Christus sub sacramento. 5. Hæc edendi & bibendi voluptas quantilli spatii, seu loci & temporis est. Locus vix duorum digitorum: Tempus brevissimum, dum cibus scilicet ac potus hæret in faucibus. Hinc ista qualis qualis voluptas velut sonituum evanescit, & tamen sui avidos ad Orcum dejicit. Voluptas bonum pecoris, inquit Annæus, cui indulgere initium omnium malorum est. Chryostomus hominem hujus voluptatis avidum hoc modo interrogat. Nunquid voluptatem queris amice hanc à frugalitate parabis. Num sanitatem? etiam hanc inde: num securitatem, & sollicitudinis immunitatem? etiam hanc: num animæ sobrietatem? num quæritatem? ita omnia hic. In crapulâ autem contraria insuavis, mala valetudo, infirmitas, illiberalitas, sumptus. Unde igitur ad illam currimus omnes inquit. Ab infirmitate: Dic enim mihi, quare nocivum egrotans inquit, nomen & istuc ipsum signum est egrotandis? Quare claudus non recedat incedit? istuc ipsum autem nomen ab ignavia, & quod non vult accedere ad medicum: Rerum enim alia temporariam voluptatem habent, & perpetuum supplicium: alia contra temporarium laborem, & perpetuam frustrationem. Qui igitur sic dissolutus & ignavus est, ita ut presentes delicias pro futuris non contemnat, statim capitur. Voluptas ergo maxima, voluptatis victoria.

Quintum. 6. Vinolentus in ediam, famemque Lazari, sed & sinum Abrahami sæpe cogitet, quâ etiam opulenti epulonis hic lautam mensam, & illic apud inferos æternam abstinentiam cum animo suo expendat. Quid post omnes delicias & voluptates remanet nisi vacua crumena, effectum ac morbidum corpus, imminuta & deturpata fama, læsa & desperata conscientia? Hoc autem unum tibi manet, quod tibi subtraxeris. Galam & ebrietatem vicisse, solatium suavissimum. 7. Sed, inquis, hujus Domini aut fautoris magni, aut principis tanti gratiam amitto, nisi bibo, & ultra necessitatem bibo. Solent ebriosi, ait Augustinus, ita se excusare, ut dicant, Persona potensque coegit, ut amplius bibam, & in convivio regis non potui aliud facere. Ad excusandas excusationes ista in peccatis prætextamus. Quid autem hac in re faciendum? continuo subjungens Augustinus. Etiam si, ait, ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, Aut bibas, aut morieris: Melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Imò illa plerumque obijciuntur falso. Nam illi tales domini, quia prudentes & Christiani, ubi vident virili ac constanti animo potum nimium & ebrietatem repudiari, etiam indignationis aliquid ostendant, postea tamen tacite admirantur & laudant, & se cum ipsis non sine profectu reputant: quantis cum illo egimus, quot illum minis ac terroribus fatigavimus, & tamen à sobrietate abducere nequivimus. Subjungens Augustinus: Nam & Deus, inquit, qui te videt per ejus amorem inebriari non velle, ipse tibi gratiam etiam horam dabit, qui te, ut amplius biberes, videbantur hortari & cogere.

Sextum. 6. Vinolentus in ediam, famemque Lazari, sed & sinum Abrahami sæpe cogitet, quâ etiam opulenti epulonis hic lautam mensam, & illic apud inferos æternam abstinentiam cum animo suo expendat. Quid post omnes delicias & voluptates remanet nisi vacua crumena, effectum ac morbidum corpus, imminuta & deturpata fama, læsa & desperata conscientia? Hoc autem unum tibi manet, quod tibi subtraxeris. Galam & ebrietatem vicisse, solatium suavissimum. 7. Sed, inquis, hujus Domini aut fautoris magni, aut principis tanti gratiam amitto, nisi bibo, & ultra necessitatem bibo. Solent ebriosi, ait Augustinus, ita se excusare, ut dicant, Persona potensque coegit, ut amplius bibam, & in convivio regis non potui aliud facere. Ad excusandas excusationes ista in peccatis prætextamus. Quid autem hac in re faciendum? continuo subjungens Augustinus. Etiam si, ait, ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, Aut bibas, aut morieris: Melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Imò illa plerumque obijciuntur falso. Nam illi tales domini, quia prudentes & Christiani, ubi vident virili ac constanti animo potum nimium & ebrietatem repudiari, etiam indignationis aliquid ostendant, postea tamen tacite admirantur & laudant, & se cum ipsis non sine profectu reputant: quantis cum illo egimus, quot illum minis ac terroribus fatigavimus, & tamen à sobrietate abducere nequivimus. Subjungens Augustinus: Nam & Deus, inquit, qui te videt per ejus amorem inebriari non velle, ipse tibi gratiam etiam horam dabit, qui te, ut amplius biberes, videbantur hortari & cogere.

Septimum. 7. Sed, inquis, hujus Domini aut fautoris magni, aut principis tanti gratiam amitto, nisi bibo, & ultra necessitatem bibo. Solent ebriosi, ait Augustinus, ita se excusare, ut dicant, Persona potensque coegit, ut amplius bibam, & in convivio regis non potui aliud facere. Ad excusandas excusationes ista in peccatis prætextamus. Quid autem hac in re faciendum? continuo subjungens Augustinus. Etiam si, ait, ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, Aut bibas, aut morieris: Melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Imò illa plerumque obijciuntur falso. Nam illi tales domini, quia prudentes & Christiani, ubi vident virili ac constanti animo potum nimium & ebrietatem repudiari, etiam indignationis aliquid ostendant, postea tamen tacite admirantur & laudant, & se cum ipsis non sine profectu reputant: quantis cum illo egimus, quot illum minis ac terroribus fatigavimus, & tamen à sobrietate abducere nequivimus. Subjungens Augustinus: Nam & Deus, inquit, qui te videt per ejus amorem inebriari non velle, ipse tibi gratiam etiam horam dabit, qui te, ut amplius biberes, videbantur hortari & cogere.

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

Idem loco cit. Hæc à se dicta conceptissimis verbis Augustinus confirmans: Tolerabilis est, inquit, in carne mori, quàm per ebrietatem in animâ interfici. Non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te & alium inebriaveris, habebis hominem amicum, habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si justum sit, ut te à Deo separet, dum te ebrioso conjungis. O infelicitas generis humani, quàm multi inveniuntur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quàm oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere, qui dixit: Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo autem tantâ infelicitate se inebriant homines, quia putant ebrietatem, aut parvum, aut nullum pec-

acatum esse. Sed pro istâ ignorantia maximè Sacerdotes in die judicii reddiduri sunt rationem, si commissis sibi populis, quæ vel quanta mala de ebrietate nascuntur, assidue noluerint prædicare. Qui ergo credit ebrietatem esse parvum peccatum, si se non emendaverit, & pro ipsâ ebrietate penitentiam non egerit, cum adulteris & homicidis (hæc, quæso, non effugiant) æterna sine remedio illum pena cruciabit, secundum illud: Ebrioli regnum Dei non possidebunt. Et ideo desinat ac delibere, unusquisque apud se, ebrietatem græve esse peccatum, & tunc aut nunquam aut difficilè eum ebrietas poterit superare. Et ideo rogo, & per tremendum diem judicii adjuro, ut quantum potestis, ebrietas malum, auxiliante Deo, fugiatis, quia etiam si reliqua peccata Christiani non admittant, sola eos, si frequenter fuerit ebrietas, & emendatio ac penitentia non subvenerit, in inferni profunda precipitat. Luxuriosos res vinum. Chryostomus dicta omnia velut compendio complexus. Vbi ebrietas, inquit, ibi diabolus. Ebrietas malorum omnium mater. Ebrioli regnum Dei non possidebunt.

CAPVT V.

Tobias senior ob moram filii reducis vehementer anxius.

Utm Tobias junior ob conjugium recens intam, atque celebratas nuptias, & ob Raguelis preces validissimas aliquantulum moraretur, hinc serius susciperet iter, eamque ob causam statò tempore domi non esset, parentes molestæ solliciti absentiam filii luctu non levi deplorarunt: Mœrorem Pater non dissimulans: Quare, inquit, moratur filius meus, aut quare detentus est tibi? Putasne Gabelus mortuus est, & nemo reddet illi pecuniam? Caput autem contristari nimis, & Anna uxor ejus cum eo, & ceperunt ambo simul flere, ed quod die statuto minime reverteretur filius eorum ad eos. Hic anxia in adversis sollicitudo non nihil erudienda, mala trepidatio in improspere corrigenda, erudendus animus ad providentiam divinam in omni eventu consideranda.

S. I.

Res ad vivum revocanda, & origo nostrarum pene Somnium miseriarum scrutanda sit, eam esse comperimus, quod divinam providentiam revera non satis capiamus. Hinc vanæ sollicitudines, vani metus, inanis luctus, & plurima perturbatio. Adversâ gravius sentire, nil ex se mali. Hoc humanum est, quod à nobis alienum non putemus, sed turbari, fluctuare, angustiam discrucari, id vero laudem non habet, hoc denique vitiosum est. Istius mali origo, divinæ providentiæ est ignorantia. Huc igitur & oculos & mentem advertite Christiani: ad divinam providentiam digitum intendo.

Divinæ providentiæ ita omnia sunt subiecta, ut nihil penitus nec minimum quidem ulli hominum evenite possit, quod providentiæ divina non præviderit, aut noluerit, aut malè permiserit. Inviâ vel nesciente Dei providentiâ neminem vel catellus allatrat, nec musca tangit, nec culex mordet. Quod si hæc etiam minutissima divinæ providentiæ decreto fiant, utique graviora illa, nempe ab homine objurgari, lædi, vulnerari (infinita talia conglomerentur) absque decreto ejusdem providentiæ non fiene. Nil rerum usquam sit, quod non ab omni æternitate Deus futurum præviderit, & ita prout sit, fieri voluerit, unicum si demam peccatum, quod permittit fieri, ipsa permissio in hostrum tendit emolumentum. Melius enim judicavit Deus, Augustino teste, de malis benefacere, quàm mala nulla esse permittere, bene utrens bonus malis, & faciens bona de malis, ad faciendos bonos ex malis. Exempli gratiâ: Est, qui me invadat, vituperet, carpat, objurget, laceret verbis mordacissimis. Quid ego hîc faciam? Primum omnium sit, cogitare: Deus, divina providentiâ hunc hominem in me immi-